

Regionalt planforum 14.05.2020 – referat

Sted: Digitalt på Teams

Tid: Sak 1 10:00-11:30

Møteleder: Anne Øvrejorde Rødven

Referent: Ole-Remi Hausner og Vibeke Skinstad

Sak 1: Kommuneplanens samfunnsdel og planstrategi – Kvæfjord kommune

Deltakere

Anne Øvrejorde Rødven	Anne.ovrejorde@tffk.no	Arealplanlegger, Troms og Finnmark fylkeskommune
Vibeke Skinstad	vibeke.skinstad@tffk.no	Avd.leder plan, folkehelse og kulturarv, Troms og Finnmark fylkeskommune
Ole Remi Hausner	ole.remi.hausner@tffk.no	Arealplanlegger, Troms og Finnmark fylkeskommune
Charles Petterson	charles.petterson@tffk.no	Ass. avd.leder plan, folkehelse og kulturarv, Troms og Finnmark fylkeskommune
Gunn Bodil Strømseng	gunn.stromseng@tffk.no	Rådgiver samferdsel, Troms og Finnmark fylkeskommune
Steinar Vaadal	Steinar.Vaadal@kartverket.no	Fylkeskartsjef, Kartverket Troms og Finnmark
Lone Høgda	fmtrlah@fylkesmannen.no	Seniorrådgiver plan, Fylkesmannen i Troms og Finnmark
Marit Iversen	Marit.Iversen@husbanken.no	Seniorrådgiver, Kommune og marked, Husbanken
Martha Kårevik Stalsberg	martha.stalsberg@tffk.no	Rådgiver klima, Troms og Finnmark fylkeskommune
Anita Andreassen	anan@nve.no	Senioringeniør, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Marit Anne Bongo	Marit.Anne.J.Bongo@samediggi.no	Rådgiver Areal og miljø, Sametinget
Helga Anette Melhus	helga.anette.melhus@tffk.no	Rådgiver folkehelse, Troms og Finnmark fylkeskommune
Randi Ødegård	randi.odegard@tffk.no	Seksjon Kulturarv, Troms og Finnmark fylkeskommune

Lill-Hege Nergård	fmtrlhn@fylkesmannen.no	seniorrådgiver plan, Fylkesmannen i Troms og Finnmark
Torbjørn Larsen	torbjorn.larsen@kvafjord.kommune.no	ordfører
Merete Hessen	merete.hessen@kvafjord.kommune.no	kommunedirektør
Ellen Marie Ervik	ellen.ervik@kvafjord.kommune.no	samfunnsplanlegger

Velkommen

- Møteleder Anne ønsket velkommen
- Opprop, og presentasjon av de enkelte deltakerne

Innledning v/ Kvæfjord kommune

- Kommunen startet arbeidet høsten 2019 med KPS og planstrategi, dette er grunnmuren og overbygningen for planlegginga
- Kommunen har bygget kompetanse på planlegging
- Arbeidet er politisk behandlet og forankret
- Bakgrunnen for utkastet:
 - En eldre samfunnsdel fra 1997, sett på muligheten for å slå sammen KPS og planstrategi
 - Utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som var ferdig mars 2020 – et nyttig verktøy og grunnlag for planarbeidet. Et godt grunnlag for videre arbeid
 - November 2019: varslet oppstart, fikk 8 innspill
 - FNs bærekraftsmål, en konkretisering tilpasset Kvæfjord
- Utkastet som er oversendt i forkant av regionalt planforum er ikke ferdig, har jobbet videre etter oversendelse
- Planstrategi: Sentrale planer: KPS, påbegynne kommunedelplan for oppvekst, rullere helse- og omsorg og revidere KPA
- Forventningsnotat:
 - Valg av prosess ifht. sammenslåing av planstrategi og KPS?
 - Andre kommuner og erfaringer?
 - Er det hensyn som er oversett?
 - Medvirkning, innspill til alternative måter
 - Praksis fra andre kommuner ifht medvirkning

Innspill fra sektormyndighetene

Fylkesmannen i Troms og Finnmark, Troms og Finnmark fylkeskommune, Husbanken, Sametinget, Kartverket, NVE, Statens vegvesen

Fylkesmannen

- Berømmer kommunen for et godt dokument, lettlest
- Medvirkning: andel innvandrere, hvordan sikre medvirkning fra de ulike gruppene, spørre hva denne gruppen kan gjøre for å bygge opp rundt Kvæfjord
- Planer: godt valg, to ressurskrevende prosesser med både KPS og KPA. Påbegynt boligsosial plan, ønske om at dette arbeidet løftes. Hvordan kan kommunen imøtekomme de boligsosiale utfordringene? Må på plass ifht arbeidet med KPA.
- FM tilbyr særmøte ifht problemstillingene

- Godt kunnskapsgrunnlag som ivaretar bredden og er godt gjennomarbeidet
- Prosessen med sammenslåingen av KPS og planstrategi: anses som effektivt, kommunen har en eldre KPS, fornuftig å få på plass KPS tidligere i planperioden, funnet rett nivå på kunnskapsgrunnlag og planstrategi. KPSen det viktigste styringsverktøyet.
- Kommunen har tatt stilling til flere planer, viktig at helse og omsorg er en KPD, og at temaplaner utarbeides.
- Revisjon av KPA veldig bra. Arealstrategien i KPS er bindeleddet
- Arealregnskap: boligbehov sentralt, men også vurdere om det er behov for mer detaljkunnskap om arealbehov, slik som friluftsområder, landbruk, boligsammensettingen mv
- Kobling handlingsdel og økonomiplan, veldig godt grep. Øk.plan og budsjett vise til koblingen mot planverket. Planstrategien kan liste øk.plan og budsjett. Anbefaler å slå sammen handlingsdel og øk.plan
- FM-embetet jobber med et veiledningsnotat, klart ilp av høsten
- Gode eksempler: Kristiansand, Hammerfest, Lyngen og Tana
- Planprogrammet: bemerker at det ikke er sagt noe om gjennomgående tema: folkehelse, klima og miljø utfra at dette er tverrsektorielle tema
- Satsingsområdene i KPS gir føringer for handlingsdelen og øk.plan. Kommunen kan med fordel konkretisere satsingsområdene i undertema
- Notater fra sektorområdene hos fylkesmannen, bla folkehelse kan videreformidles til kommunen.
- Klima og miljø, ikke prioritert som egen plan, men bør sørge for overordnede målsettinger i KPS.
- Medvirkning: se til Ibestad som hadde en omfattende medvirkningsprosess med ulike grupper, aktivt oppsøke ulike grupper, gi mulighet for å spille inn digitalt.
- FNs bærekraftsmål: se gjerne til Ibestad, Skjervøy og Tromsø

Husbanken:

- Husbanken på tilbudssida ift eget møte rundt boligsosiale forhold.
- Demografi viktig, sårbare grupper, tjenestesida knyttet til den eldre delen av befolkningen. Bolig og planlegging har betydning for de store spm kommunen jobber med i KPS.
- Registrerer at spm om vanskeligstilte sine behov tas opp, oppleves som en positiv utvikling.
- Medvirkning: helt sentralt å tenke arenaer der vanskeligstilte kan medvirke

Fylkeskommunen

- Gode tanker rundt prosessen
- Savner en bredere omtale av Kvæfjord kommune, planprogram og planstrategi blir litt for generelt. Formålet med planstrategier er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen. Hvilken utvikling ønsker kommunen? Annet enn samfunnsdelen er av eldre dato; hvilke erfaringer har man med planen? Skal kommunen fortsette retningen i eksisterende kommuneplan eller er dette modent for revurdering? Hva er kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden? Kun en god oppvekstkommune?
- Bra at kommunen har lagt mye vekt på bærekraftsmålene. Viktig at man gjør ei konkret vurdering av hvilke mål som er mest aktuell for Kvæfjord for å fremme måloppnåelse og at det ikke blir for urealistisk.
- Transportutfordringer i kommunen; spesielt for miljøvennlig transport og tilrettelegging for kollektiv, sykkel og gange. Skolevei vil være spesielt viktig i en kommune som har pekt på oppvekstvilkår som sitt satsningsområde.

- Trafikksikkerhetsplan? Sagt at man ikke har det, hvilke vurderinger er gjort mtp å vedta en eller ikke? Hva er situasjonen mtp trafikksikkerhet i kommunen? Ref.: *Enkelte delplaner kan med fordel erstattes av strategier eller målsettinger i kommuneplanens samfunnsdel, og tema- eller handlingsplaner kan konkretisere de ulike målsettingene eller sektoroppgavene.* Grei tanke, men igjen: Må gjøres ei konkret vurdering av behov for trafikksikkerhetsplan, eventuelt om det skal erstattes med mål og strategier i KPS.
- Sammenhengen til arealplan: Ref. punkt 9.4 i kunnskapsgrunnlaget: *Utvikling i transportsektoren er avhengig av utvikling i arealbruken. En høy arealutnyttelse og bevisst lokalisering av ulike virksomheter og boliger, vil kunne redusere transportbehovet. En bærekraftig og miljøvennlig transportutvikling innebærer samordning av bolig, - areal, - og transportplanlegging, og ikke minst tilrettelegging for fotgjengere, syklist og kollektivtransport.* Bra poeng som skal være forutsetning for arealbruk, og som vi forventer å finne igjen gjennom arealstrategien.
- Ref. kunnskapsgrunnlaget punkt 9.4: *Statens veivesen er fylkeskommunens fagorgan i fylkesvegsaker.* Det stemmer ikke etter at fylkeskommunen overtok ansvaret 1.1.2020.
- Kvæfjord kommune har et godt kunnskapsgrunnlag i kap 10.4, og kan med fordel ta med mer om det konkrete utfordringsbilde i arbeid med planprogram for samfunnsdelen og planstrategien. I sitat kap 3.2.7 står det at kommunen skal «omtale tema miljø, klima og klimatilpassing», dette er for generelt. Oppfordrer kommunen til å se på ny statlig planretningslinje for klima, energi og klimatilpassing (28.09.2018), se spesielt §3.1 og 4.3.
- Er kommunens utfordringsbilde endret eller det samme som i 2016 når man vedtok klima- og energiplan, hva er ivaretatt og hva skal og må følges opp videre? Har kommunen tatt stilling til om klima og miljø være et gjennomgående tverrsektorielt tema?
- Hva er bakgrunnen for revidering av KPSen?
- Klimatilpassing, bak inn i samfunnsdelen på mer enn en et generelt grunnlag
- FNs bærekraftsmål, se til Måsøy
- utfordringer og muligheter, gir et grunnlag for videre planlegging
- Viser til folkehelseoversikten utviklet høsten 2018, positivt at denne bærer preg av tverrsektoriell tenkning
- Folkehelseundersøkelsen i Troms og Finnmark i juni 2019, fylkeskommunen kan oversende oversikt over kommunen
- Rapport samisk og kvensk, rapport livskvalitet kommer også
- KPS pkt 5.2: kan med fordel utdype noe mer
- Sosial ulikhet: er sentralt i folkehelsearbeidet, ønskelig med et fokus på dette. Universelle tiltak, men også mer målretta tiltak
- Viktig med tilrettelegging for et aldersvennlig samfunn
- Fremdriftsplanen: kanskje presisere nærmere hva man mener om temamøter, medvirkning, at alle deler av befolkningen skal delta
- Kunnskapsgrunnlaget kunne med fordel omhandlet kulturarv. Kvæfjord har naturgitte og bygde omgivelser
- Mange kulturminner i Kvæfjord. UKL og kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse. Ta gjerne inn egne strategier om kulturminner
- Kulturminneplan: ønskelig at kommunen skal utvikle en slik, jf nasjonale forventninger. Fylkeskommunen bistår i dette arbeidet.

Sametinget

- Støtter innspillet om kulturminner, mange samiske kulturminner i Kvæfjord

- Flere kapitler i kunnskapsgrunnlaget omhandler samiske forhold, noe som er bra
- Kommunen bør kartlegge samisk språk og kultur i barnehage og skolen, og vurdere enkelte andre kartlegginger
- Velge noen temaer, eks samiske næringer
- Medvirkning: invitere til egne særmøter med det samiske miljøet
- Tips: KPS Balsfjord kommune
- Sametinget har en planveileder som gir tips, denne er på høring med høringsfrist 15.august.

NVE

- Ryddig og systematisk dokument, gir god oversikt
- FNs bærekraftsmål, fra NVEs ståsted spesielt naturfare og infrastruktur, samt overvann
- KPA fra 2008, når arbeidet med denne starter ønskes en god dialog. Kommunen har områder som er skredutsatt
- Beredskap: viktig å ha fokus på bebyggelse i skredutsatte områder

Statens vegvesen

- Lettlest dokument
- Ga innspill til planstrategien
- Har et sektoransvar, savner trafikksikkerhetsplan
- Viktig å vektlegge en samordnet areal-, bolig- og transportpolitikk

Kartverket

- Ikke så mange innspill til disse dokumentene
- Kartverket er imidlertid tilgjengelig for å kontrollere KPA, gjør kartene tilgjengelig i nasjonale geodatabaser
- Grunnkartet oppdateres jevnlig, ta kontakt dersom kommunen mangler oppdaterte kart

Utfyllende kommentarer til medvirkning:

- Planprogrammet generelt, enda mer aktuelt å tenke utradisjonelt og digitalt.
- Arealstrategi: kan godt si noe hva man tenker videre

Kommentar fra kommunen:

- Hyggelig med rosende ord
- Ønsker å bruke et lett språk og klar formidling
- Gode konkrete innspill som har kommet underveis
- Utfordring at kommunen ønsker å prioritere mange planer samtidig, men umulig å få til alt i fireårs-perioden
- Finne balansepunktet i planlegginga
- Strategisk ledergruppe og intern arbeidsgruppe – prøver å koble tverrsektorielt
- Boligsosial plan muligens på plass i 2021, noen andre planer er underveis slik som KPD Idrett, anlegg og fysisk aktivitet.
- Kommunen prøver å begrense KDP'er og vektlegger flest mulig temaplaner, slik som strategisk næringsplan. Boligsosial plan blir temaplan, må sikre forankringen mot KPA.
- Kommunen inviterer til særmøter med FM og Husbanken

Skriftlige innspill:

Helga Anette Melhus, rådgiver folkehelse, Troms og Finnmark fylkeskommune

Kunnskapsgrunnlag

- God presentasjon av kommunens situasjon, utfordringer men ikke minst også muligheter. Gir et godt grunnlag for videre planlegging.
- Folkehelse og levekår:
 - Det vises til kommunens folkehelseoversikt utviklet i november 2018. Denne svarer til krav i folkehelseloven og forskrift om oversikt over folkehelsen. Den bærer dessuten preg av et godt tverrsektorielt perspektiv, noe som er sentralt for å lykkes med et godt folkehelsearbeid.
 - Vi vil vise til folkehelseundersøkelsen som ble gjennomført i Troms og Finnmark i 2019. Denne hadde særlig vekt på livskvalitet. Se: https://www.tffk.no/f/p1/ib7a66d8a-c563-4d0a-a40c-a617608e46a9/fhus_tf_fullstendig-30-sept-2019.pdf. Tall for Kvæfjord er vedlagt. Egne rapporter for samiske, kvenske og norskfinske forhold og livskvalitet forventes publisert i løpet av 2020.
 - Vi viser til at oversiktsarbeidet på folkehelse også skal være løpende.

Planstrategi

Noen planbehov nevnes i kunnskapsgrunnlaget, og er fulgt opp i utkastet til planstrategi, som **Oppvekstplan**. I folkehelseoversikten nevnes også behovet for handlingsplan for barn og unge med beskrivelse av klare satsingsfelt og prioriteringer. Vi legger til grunn at dette ivaretas i nevnte oppvekstplan.

Vi finner imidlertid ikke igjen spørsmålet om **Boligsosial handlingsplan** (denne er også nevnt i kommunens folkehelseoversikt fra 2018) og **Trafikksikkerhetsplan** i utkastet til planstrategi.

Planprogram KPS

Folkehelse er et tverrfaglig og sektorovergripende område, og kan med fordel være et gjennomgående tema i kommuneplanens samfunnsdel.

I kapittel 5.2 under aktuelle satsningsområder kan det være nyttig med en noe nærmere beskrivelse av tema i planen.

Referer til kommunens kunnskapsgrunnlag og folkehelseoversikt som inkluderer mye data på sosial ulikhet og utenforskap. Utjevning av sosial ulikhet i helse er noe av det mest sentrale i folkehelsearbeidet, og vi vil anbefaler en særlig oppmerksomhet rundt dette i KPS. Viktig med **både**:

- universelle strategier som når hele befolkninga
- målretta strategier og tiltak for utsatte grupper.

Tips til ressurser i arbeidet: <https://www.helsedirektoratet.no/tema/sosial-ulikhet-i-helse>.

Under **overordnet arealstrategi** vil vi anbefale å **ivareta folkehelseperspektivet også her**. Det kan være knyttet til **transportsystemet**, hvor tilrettelegging for gang og sykkel og trafikksikkerhet kan være sentralt. Det kan være knyttet til **utbyggingsmønster**, som et godt bomiljø, sosial boligbygging og tilrettelegging for et aldersvennlig samfunn.

Videre er det viktig med god arealplanlegging for å legge til rette for bl.a.: fysisk aktivitet, lek, sosiale møteplasser og friluftsliv mv.

Under kap. 5.3 og tabellen over fremdriftsplanen er det et spørsmål om dette med temamøter, folkemøter etc. bør presiseres noe nærmere i planprogrammet. Hvilke tema bør det være møter om og hvor skal møtene være (felles for alle i kommunen, eller mindre møter i de ulike bygdene/delene av kommunen)? Koronasituasjonen betyr at en må tenke alternativer metoder.

Avsluttende kommentar:

Dokumentene gir inntrykk av et grundig og systematisk arbeid av høy kvalitet, og kommunen ønskes lykke til videre.

Innspill fra helse- og sosialavdelingen hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Generelt:

Oversikten over helsetilstanden i befolkningen er utgangspunktet for å fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet i kommuneplanens samfunnsdel.

Oversikten over helsetilstanden i Kvæfjord fra 2018 har et sammendrag. I de fleste slike oversikter brukes sammendraget til en tydelig, gjerne punktvis framstilling av hva som er kommunens viktigste helseutfordringer. Det fungerer som et oppspill til politikerne, og kan framheve de viktigste innsatsområdene hvor det kreves lokalpolitiske føringer og prioriteringer. Sammendraget i oversiktsdokumentet for Kvæfjord fra 2018 er ikke skrevet slik at dette tydeliggjøres.

Kunnskapsgrunnlaget:

Folkehelse:

Kunnskapsgrunnlagets kap. 4 inneholder mye informasjon som viser at kommunen har betydelige utfordringer knyttet til befolkningens helse. Mye av dette kan man gjøre noe med, med relevant innsats og tilstrekkelige faglige og økonomiske ressurser. Noen av utfordringene kan bedres ved overordnede politiske grep og prioriteringer i kommunen, mens andre forhold må ivaretas av fagpersonell.

I faktagrunnlaget sier kommunen: «*Folkehelse skal vurderes og ivaretas ved revidering av alle kommunale planer.*» Erfaringsmessig er det vanskelig å konkretisere denne litt vage føringen i den kommunale hverdagen. Fylkesmannens råd er da: Se alltid tilbake til oversikten over helsetilstanden. Hvilke helsemessige utfordringer har kommunen avdekket der? Hvordan kan dere – i ulike deler av kommunens planarbeid – følge opp funnene i oversikten over helsetilstanden, og jobbe for forbedringer? Jo mer konkret man er på dette, jo lettere er det å få framdrift i arbeidet.

Helse- og omsorgstjenester:

Kunnskapsgrunnlaget gir god informasjon om status og utfordringer i kommunen.

Planstrategien:

- Det er positivt at kommunen vil lage en ny samfunnsdel. Mål og strategier for folkehelsearbeidet må inngår der, og utformes på grunnlag av funn fra oversikten over helsetilstanden.
- Det er positivt at kommunen vil lage en ny helse- og omsorgsplan. Tidspunkt for utarbeidelsen er ikke satt.

Planprogrammet for samfunnsdelen:

- Satsingsområdene som omtales er relevante både ut fra et folkehelsefaglig og et helse- og omsorgsfaglig perspektiv.